

REDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 6 (skrajna l. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

BAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bečno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna poltiskovna 80 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 657.

V Ljubljani, v sredo dne 13. avgusta 1913.

Leto III.

Osamljenost brez sijaja.

Če se grof Berchtold danes ozre po Avstriji in po Evropi in išče odkritosrčno prijateljsko oko, tedaj se mu mora milo storiti, če zna kolikšnakoli spoznavati prijatelje in neprijatelje. Na širni plani sam stojim, bi lahko zapel; ne vesel, kajti samota je za bolnike, ki morajo zapirati svoja čutila vtiskom sveta, da ozdravijo v miru in pokoju, ali pa za velike duhove, ki nosijo sami cele svetove v sebi. Grof Berchtold pa je kancelar avstro-ogrsko monarhije in ne bi smel biti bolan; da bi bil Zaratuštra, pa nihče ne zahteva od njega. Bilo bi povsem zaodstno, če bi vodil avstrijsko zunanjo politiko tako, da bi mogli biti avstrijski narodi zadovoljni z njo. To bi šlo lahko brez filozofije, in bi moralo iti brez bolehanosti.

Ali grof Berchtold je osamljen — doma in v Evropi. Dolgo je njegov Kanija vladal po večini takozvanega merodajnega časopisja, in kdor ni poznal tehnike oficijalnega in oficiozne poročanja in barvanja, se je lahko vdajal zmoti, da ima vodja zunanje politike veliko zaslonbo v avstrijskem javnem mnenju. Celo preko meja je nekaj časa segala ta sugestija. Tisti lepi časi Prochaskove afere so pa minili; omelele so trobente njegove slave najprej v Nemčiji, in polagoma so se tudi doma zvesti trabanti odražali od njega, tako da ni danes nikogar več, ki bi prisegel na modrosti, katerih jih je na dunajskem Ballplatzu. Hrabra srca vojnih hajskačev kipe od ogorčenja, ker smo potegovali meč iz toka, pa nismo zamahnili; patriotični kapital izpreminja barve, ker vidi, kako gredo vse kupčije mimo njega v Nemčijo, v Francijo in kdovekam; žene in otroci rezervistov vprašujejo glasneje in glasneje, kdaj se vrnejo moške in očetje domov; ljudske množice pa poslušajo in strahu in srdu glasove o reviziji in intervenciji. Z najnaprotnejših kril političnih in zakulisnih strank doni ne radovedno, temveč razljučno vprašanje: Kaj pravzaprav namest grof Berchtold s svojo politiko?

Osamljen je naš Bismark doma. In od dne do dne bolj zapuščen je v Evropi. Trozveza je bila dolgo »nepremagljiva podlaga« naše zunanje politike. Danes ne more nihče utajiti, da so v tej alianci tudi disonance, če ne že prave razpoke. Razmerje med Avstrijo in Nemčijo se je močno izpremenilo, pa ne tako, da bi mogel grof Berchtold govoriti o izrednem uspehu v Berlinu. Nemčija se je odmaknila od nas; njena politika že davno ne hodi po eni poti z našo, sedaj pa ni njena cesta niti vspreodna z avstrijsko. Nasprotja so postala očitna.

Avstrija — kakor se grof Berchtold rad imenuje — si je lastila na Balkanu poseben privilegij. Brez njenega dovoljenja so tam vse izpremembe prepovedane. Kajti mi imamo na Balkanu »interese«. To smo pripovedovali vsem ki so nas hoteli poslušati. Ali tisti, ki so jim bile naše besede v prvi vrsti namenjene, niso imeli časa, da bi nas bili poslušali. Balkanci so se zbrali v Bukareštu, sedli so za zeleno mizo, pa so dejali: Zdaš se pomenimo sami. In nihče ni vprašal Berchtolda za njegove ukaze, niti za njegove svete ne. Pripravljen je bil za posredovanje, ali nihče ni prosil zanj. Resnega obraza in važnih gub smo stali ob bukareškem konferenci. ta pa ni opazila naše resnobne važnosti. Roparji so si razdelili plen, kakor so mogli in znali, pa so napravili piko in posušili črnilo na pogodbah, ki jo imenujejo »mirovno«. Brez

našega posredovanja, brez našega protektorata.

Na dan pa prihaja sedaj, da je posredoval nekdo drugi, brez naše vednosti. Mnogostranski nemški Viljem je na prošnjo rumunskega Karola svetoval grškemu Konstantinu, naj prepusti kos kavalskega zaledja Bolgarski. In Konstantin je storil, kar mu je svetoval Viljem. Ker se je tako zgodilo, smatra Nemčija balkansko zadevo za rešeno, kajti kar je storil njen cesar, mora biti prav. In Konstantin je dobil Kavalo z Viljemovim dovoljenjem.

Medtem gubančji Avstrija čelo, protestira proti bukareškemu sklenjenju in zahteva revizijo iste pogodbe, ki je bila sklenjena pod avspicijami njene zaveznice Nemčije. Zaman pripoveduje Berchtold, da se lahko zanaša na zvestobo Nibelungov; hladno odgovarjajo iz Berlina, da se ne morejo brigati za Kavalo, Štip in Kočano, in primerno pikro naglašajo, da so izkazali že dovolj zavezniške zvestobe, ko so sekundirali v skaderskem vprašanju, ki jih pravzaprav tudi ni srbelo. Čim deklamira Berchtold o reviziji, tem bolj posegajo veliki nemški listi v bližnje preteklost in preiskujejo našo balkansko politiko od začetka vojne, pa govore o Prizrenu in Prochaski, o Skadru in Paliču, o Albani in Esadu, kakor da prihaja njih kritika iz najopozicijonalnejših avstrijskih krogov. Tapatam se oglašajo s svarilom celo vprašanje, če je Nemčija brezpogojno vezana na zvezo z Avstrijo...

Na Nemčijo se grof Berchtold ne more zanašati. In to je pravzaprav tak udarec, da bi moral popolnoma iztreziti gospoda grofa in mu pokazati najkrajšo pot v pokoj. Ne da bi mi smatrali zvezo z Nemčijo za neizogiben pogoj naše zunanje politike! Če je v tej zvezi kaj koristnega, izvira na drugi strani iz nje toliko bremen, da so vse dobrote z njimi izravnane. NenASNitnost našega militarizma utemeljuje poleg drugih faktorjev prav posebno ta zveza, v kateri imajo naši armadni zbori kompletirati nemške armade in naša mornarica fungirati kot levo krilo nemške mornarice. Našo »prestizžno« politiko pospešuje zveza z Nemčijo, avstrijski narodi pa jo plačujejo. Edino zveličavna torej ta zveza z avstrijskega stališča gotovo ni.

Ali grof Berchtold je član tiste politične šole, ki smatra trozvezo za nedotakljivo podlago evropskega ravnotežja in nje ohranitev za vsek vseh politične in diplomatske modrosti, Berchtoldu so se torej omajala tla pod nogami; v svoji svetli zvezi ne nahaja zaslombe, za njegovo politiko nimajo misla tam, kjer bi ga moral moderni Metternich v prvi vrsti pričakovati.

Iz Rima ni prav nobenega glasu, ki bi potrdil, da gredo tam z Avstrijo čez drn in strn revidirali. Francija se upira celo iz Peterburga prihajajočemu revizijskemu povelju; še manj se navdušujejo za enako avstrijsko parolo. Anglija pa je že povedala, da se je naveličala večnega vznemirjanja, ki ga po nepotrebnem povzročajo avstrijske pretenzije.

Grof Berchtold stoji na hribu in vseokrog njega je puščava. Kajti da soglašajo z Rusijo v vprašanju revizije, ne pomeni veliko, dokler je med Avstrijo in Rusijo sto drugih nasprotij.

Osamljenost v Evropi, splošna nezačujočnost doma — to je rezultat Berchtoldove politike. Tako očiten je, da ga niti sam ne more prezreti. Na kaj čaka še grof Berchtold?

Dokler se Balkan deli, ne more biti miru, Grška je dobila Solun; to je bilo kakor nepričakovana sreča iz nebes. Ali Grška ni bila zadovoljna, hotela je več in več. Dobila je kos Egejskega obrežja, ali ne toliko, kolikor je zahtevala. In kdo naj verjame, da bo zaradi bukareškega papirja pokopala svoje stare sanje, da zavzame vso Egejsko obalo v Traciji in da v Carigradu obnovi stari Bizanc? Naj li pričakujemo, da se bo Bolgarska odklela svojemu lrenejenju po Makedoniji in Solunu? Bo li Srbija zavrgla svoje aspiracije na kraje, ki so pod bolgarsko, grško in albansko oblastjo?

Človek bi moral verjeti, da so dinastije, mlilitaristične, birokratične in kapitalistične kliče nedolžne kakor golobi, da bi se mogel zazibat v nado, da je minila vsaka vojna nevarnost, da je z bukareškim mirom napravljen konec medsebojnemu klanju na Balkanu.

Ferdinand bi bil rad drugi Simeon, Peter sanja o slavi carja Lazarja, Konstantin se smatra za naslednika bizantinskih cesarjev, Karol izvaja rumunski prestol od Trajanovega, celo črnogorski Nikola prepeva o slavi in veličini. Vskak bi rad bil večji in večji; princji se bolj od očetov, a nobeno hrepenenje se ne more izpolniti drugače kakor na škodo ostalih, drugače kakor s klanjem in ropom.

Dnevne beležke.

— Deželno zastopstvo ima nocjo točno ob 8. zvečer izredno sejo v društvenem lokalu. Ker je dnevni red zelo važen, je polna in točna udeležba potrebna.

— Baron Škerlec prinaša kulturo na Hrvaško. Namesto Cuvaja so Hrvatje dobili novega komisarja. Cuvaj je bil bivši feldvebel in to se je poznalo v vsem njegovem komisnem vladanju. Od njegovega kasarnskega duha je bilo pričakovati, da potepta glavo kači hrvaške upornosti; njegove sposobnosti pa niso zadovoljevale za druge dobrote, ki so jih visokorodni bečari namenili Hrvatom; zato je moral priti v Zagreb komisar, ki je pravi baron. Arpadovci so namreč spoznali, da je na Hrvaškem premalo kulture. Deželna še ni prav v Evropi. Ker leži bolj na Balkanu, jo je smatrati bolj za azijsko deželo; Tisza in tovariši so ji pa namenili evropsko kulturo, ki se najbolje eksportira iz Budimpešte. In če se baronu Škerlecu še ni posrečilo, da bi bil dosegel kakšen političen uspeh, ima na kulturnem polju že znamenit rezultat. V hrvaškem primorju je morsko kopalnice, ki se razvija iz skromnih začetkov. Pred dvajsetimi leti je bilo tam komaj par hiš. Ali kraj je prijazen, morje lepo, kopalj izvrstna. Polagoma se je nekaj zidalo, uredilo se je nekaj nasadov, kopalnice se je usposabljal za meščanske kroge. Toda kaj je kljub temu Cirkvenica še dandanes v primeri s francosko Riviero, z Ostende ali pa s Scheweningen? Velikega evropskega sloga še ni. Niti Opatija še ni dosežena. Treba je kaj storiti, da ne ostane Cirkvenica zadnja med mesti Judeje. In zdaj je prišel v Zagreb komisar, ki ima srce za Hrvaško in za kulturo, pa je izvršil zveličavno delo. Deželna vlada je izdala nekemu konsorciju dovoljenje, da sme ustanoviti igralnico v Cirkvenici in jo urediti za vse hazardne igre. Koncesija velja za petindvajset let. In zdaj naj Hrvatje nehaajo s svojimi prižobami, da jim delajo madjarski mogotci le škodo. Igralnica v Cirkvenici — to se pravi, da prinašajo Madjari zares kulturo na Hrvaško in da spajajo deželo z Evropo. Pa za vse hazardne igre! Menda se pomnoži s tem tudi število grobokopov. Med ljudi pride denar, v mesto pride več hoštaplerjev, treba bo nove sodnije. To bo kultura in promet! Elyen!

— Dalmatinska deželna organizacija — delič. Pred kratkim je umrl v Prominju v Dalmaciji veleposelnik Pokrajac. Vse svoje veliko premoženje je zapustil svojim nezakonskim otrokom in socialistični stranki. Hčeri je zapustil zavarovalno polico, sinu pa užitek od premoženja. Po sinovi smrti dobi vse premoženje dalmatinska socialno demokratična stranka. Pokrajac je določil da naj porabi stranka podedovano premoženje za agitacijo in časopisje proti klerikalizmu.

— 90 socialističnih poslancev. Iz Helsingfora na Finskem poročajo: Volitve za deželni zbor so končane. Izid je za socialiste naravnost sijajen. V novem deželnem zboru bo 90 socialno demokratičnih poslancev. Socialisti so pridobili od zadnjih volitev, ki so bile leta 1911., štiri mandate. Krščanski delavci so imeli doslej enega poslance, pri teh volitvah so izgubili tudi ta edini mandat.

— Delavska stanovanja. Stavbna in stanovanjska zadruga dunajskih in nižjavstrijskih bolniških blagajni je otvorila v nedeljo skupino delavskih hiš v Dunajskem Novem mestu. Hiše stoje ob robu mesta, razgled je odprta na vse strani. Skupina ima tri velika poslopja, v katerih je 36 stanovanj z eno sobo in kuhinjo (stanarina mesečno 22 K 50 vin. do 26 kron) in nekaj stanovanj s sobo, kabinetom in kuhinjo (stanarina mesečno 33 K do 35 K 50 v). Stavbe so veljane nad 600.000 K, zazidanih je 6340 kvadratnih metrov, zadruga pa razpolaga še s 1714 kvadratnimi metri. Stointrideset lepih

V Bukareštu ni bil sklenjen mir! Sklenjeno je premirje, sklenjena je provizorična demobilizacija vojsk, vladam na Balkanu je dovoljen čas, da se pripravijo za nove krvave bitke, za nove vojne, za nove nesreče.

Mir se je dal skleniti le na en način, ki ga trobijo balkanski socialisti že ves čas: **Ne delite, ampak združite Balkana!** Republičanska federacija balkanskih narodov! Tega niso hoteli delegati v Bukareštu, zakaj oni so sklenjali mir v imenu svojih vladarjev. Delo za dinastije ni delo za narode. Če bi bili sklenjali mir narodov, bi ga bili morali skleniti proti dinastijam.

Vedeli smo, da ne moremo tega pričakovati od oficijelnih zastopnikov balkanskih držav. Povedali smo program, pokazali smo pot ali poznali niso mešetanje in vedeli smo, da bodo delali kupčije za gospodarje, pri katerih se jim dobro godi.

Te slike ne morejo napraviti miru na Balkanu. Dokler vladajo, bo mir v nevarnosti. Mir bodo dosegle le proletarske narodne mase na Balkanu same, s svojo močjo, ali ne po poti, ki je držala v Bukarešt. Proti klikam, proti dinastijam, proti kapitalizmu in militarizmu se bo lo moral zdržati narodi na Balkanu. Tedaj šele bo mir, ki ni bil sklenjen v Bukareštu.

in cenih stanovanj je postavila zadruga delavstvu. V hišah ima tudi konsumno društvo svoje prostorno prodajalno. Ob ognju vsake kuhinje je vzidana jedilna omara; ognjišča so zvezana s cevmi s pečmi v sobah. Pozimi se torej grejejo lahko peči s tem, da se kuri v kuhinji. Vsako stanovanje ima moderno stranišče, klet in podstrešje. Za smanjenje preprog, obleke itd. so posebni balkoni. Pod streho so pralnice. Kolonija ima tudi lastno kopal, kjer je hkratu lahko koplje 37 oseb. Bolniške blagajne so pokazale, da razumevajo potrebe delavstva.

— »Slovenski Narod« vsekakor čuti potrebo, da bi se sedanje razmerje med strankami na Kranjskem izpremenilo. Nekaj časa je krotil svoje prirojeno nagnenje do podlosti, zdaj mu pa žilica zopet ne da miru. Že parkrat se je brez vsake potrebe zaletel v socialno demokracijo; včeraj pa ima neko sodno poročilo, v katerem razodeva vso svojo naravno dušo s podlimi sumaričnimi pobalinstvi proti socialni demokraciji. Ne bomo se spuščali v meritum sodne obravnave. Tistega tržaškega Škerjanca poznamo prav dobro. Ali naj bi ga »Narod« zagovarjal; ne bi mu tega zamerali. Toda liberalnemu listu gre le za to, da polije ob tej priliki socialno demokracijo s čim gostejšo gnojnico. Ves ton tega poročila smrdi po perfidnosti. Posebni ovcirki so pa n. pr.: »Najhuše in skoro v vsaki številki socialno demokratičnega časopisja se bere polno samih osebnih žalitev političnih nasprotnikov. Ni večjih teroristov kot so socialni demokratje.« Itd. »Narod« je torej absolutno nesrečen, da se je razmerje med strankami nekoliko omililo. Ali če misli liberalni list, da je socialna demokracija le zato, da bo držala hrbet, se prokletto moti. Mi znamo tudi drugače. Liberalci imajo premalo boja; dobro — pomagali jim bomo, da ga bodo imeli več, povsod. Prilike je dovolj.

— »Gospodje sinovi«. To, že dobro znano veselo igro prirede gojenci dramatične šole kot svojo drugo produkcijo v četrtek 14. t. m. v areni Narodnega doma. Iz prijaznosti sodelujejo nekateri člani deželnega gledališča. Igra je prirojena za ljubljanske razmere ter je pred leti doživela velik uspeh. Ker nastopa manj oseb kakor pri »Desetem bratu« in je tudi lažja scenarija, je upati na popolen uspeh.

— Izlet tobačnega delavstva v Celovec. Izletnikom, ki se tega izleta udeležijo, naznanjamo, da odhajamo na praznik dne 15. t. m. ob šestih 55 min. zjutraj z državnega kolodvora v Šiški. Ker nudi ta izlet izletnikom obilo razvedrila in zabave, naj te prilike nihče ne zamudi.

— Klerikalna »Jugoslovanska strokovna zveza« je imela v nedeljo dne 3. avgusta v Dravljah velikanski shod, katerega se je udeležilo, če se ni vrinila v poročilo »Naše Moči« kakšna tiskovna pomota, ogromno število samih zavednih(!) mizarjskih pomočnikov. Zborovalna dvorana je bila nabito polna. Na shodu je poročal urednik Kerkne, ki je če sem prav čital, pritekel ves spehan iz Doljskega naravnost v Dravlje. Pripovedoval je strmeči množici grozne reči. Socialistični mizarji kar vpriči mojstrov odirajo klerikalne backe na meh, ter kuhajo iz njih lim. Gorje devičariju, če zaide med to zalego, kmalu je po njem. To vam lahko pove Mejač, ki bi ga, da ni imel svetilnice na vratu, gotovo zadela enaka usoda. Zato je pa treba, da se krščanski mizarji bolj pogosto udeležujejo skupnih obhajil, da jih ne dohiti neprimernih rdečih smrt. Poslušalcem so se ježili lasje in boječje so se stiskali drug k drugemu. Mejač pa, ki je socialistom za enkrat še živ utekel, je gorko pritisnil svetinco na svoja deviška prsa in se iz hvaležnosti, za izkazano mu milost, objubil k Mariji pomagati na Brezje. Gosp. Kerkne pa je navdušeno nadaljeval. Krščanski mošnje in mladeniči! Teh bridkosti je dovolj, postaviti se moramo v bran. Pokažimo tej rdeči zalegi, da ne pustimo uničiti naše svete vere, zato vas zavedni ml-

Mir, ki ni mir.

Belgrad, 10. avgusta.

Zvonovi zvone in topovi grme v Bukareštu se sklenjen mir. Podpisali so kos papirja, gotovo lepega papirja, ker se na njem govori o veličanstvih in so na njem imena ministrov, pa pravijo, da je to mir. Če so pretepači v krčmi tako utrujeni in zbiti, da ne morejo več sopsti, pa se poležejo po klopeh, je to mir. In traja, dokler se pretepači ne oddahnejo toliko, da se lahko zopet spoprimejo.

Tako je tudi z balkanskim mirom. Sklenili so smešno pogodbo, tako smešno, da bi se človek žalok ob njej, ker je njen vzrok tako žalosten, da ne more biti žalostnejši. Krpa v Bukareštu podpisane papirja konstatira, da so evropske balkanskih držav izčrpane in se ne morejo več bojevati. Najbolj je izmučena Bolgarska, ki so jo gonili brezvestni Ferdinandovi sinovi. Pa tudi srbska, in mnogo bolj se ne zmože niti grška, dasi je imela razmeroma manjši napori, ne da bi se bila mogla obvarovati nezavestnih rezerv. Izčrpane vojske, do dna izpraznjene državne blagajne in kolera — to so tisti faktori, ki so sklenili v Bukareštu mir. Pogodba, ki so jo podpisali, da pokrijejo z njo popolno nesposobnost za nadaljevanje vojne, se pa že v prvih besedah pričinja z veliko lažjo, ki je značilna za ves ta »mir«. Prijateljstvo bo znanprej vladalo med kraljem Bolgarov in kralji Srbije in Črne Gore — tako pravi poročila. Od kod naj bi naenkrat prišlo do prija-

teljstva, ki ni bilo za botra pri sklepanju miru? Z obupno gesto popolne zapuščenosti so podpisali to pogodbo Bolgari, s trijumfalnim ponosom pa Srbi in Grki. Kako naj bi se porodilo prijateljstvo, kjer je na eni strani ogorčujoča zavest poraza, na drugi pa travnelno čuvstvo zmage?

Bukareška pogodba pomeni premirje in priprave za novo klanje. Treba je, da se vojske spočijejo, ker ne morejo naprej; treba je, da se kadri spopolnijo, ker jih je izpraznila smrt in bolnišnica; treba je, da se napolnijo državne blagajne z razsipniškimi posojili in z oduroškimi davki. Kadar dorastejo fantje, ki se igrajo sedaj vojake z lesenimi sabljami, kadar pa žetev utolaži najhušo lakoto, da bo mogel eksekutor zopet kaj jemati ljudem, kadar bo pokvarjeno morilno orodje zopet popravljeno in nadomeščeno, tedaj lahko zopet zagreme topovi po balkanskih planjavah, tedaj se balkanske vode lahko zopet pobarvajo s krvjo.

To pomeni »mir«, ki je bil sklenjen v Bukareštu. Zakaj to je farsa, ne pa mir. To je pogodba, sklenjena pod pritiskom višjih, nepremagljivih sil: to ni mir, ki bi uredil balkanske razmere po potrebah balkanskih narodov, to ni mir, ki bi bil sklenjen z namenom trajnosti.

V Bukareštu so delili ozemlje. Stori li so to, pred čemer so svarili balkanski socialisti. Zadržali delitve ozemlja je izbruhnila prva vojna s Turčijo; zaradi delitve so se poklali bivši zavezniki; zaradi delitve bodo prejalislej zopet gnali ljudstvo v klanjavo.

zarji pozivljamo, da vsi do zadnjega vstopite v J. S. Z. in bodite prepričani, da bo te rdeče kuge kmalu konec. Navzoča »množica« je navdušeno ploskala govorniku. Erman pa je vprašal Kerheta, če ne bi kazalo takoj udariti na socialiste. — Se meni so se ježili lasje ko sem čital v »Naši Moči« poročilo o tem impozantnem shodu. In že vnaprej se ves tressem pred onim trenutkom, ko bo navdušen agitator in organizator Erman prihrumel s svojo križarsko vojsko v Ljubljano ter nas bodo podavili njegovi sveti vojvode. Ker sem pa silno radoveden, sem se obrnil do naših sodrugov mizarjev v Dravljah naj mi povedo, kako da je bilo na shodu... Le-ti so mi povedali, da ni bilo tako strašansko hudo kakor pripoveduje »Naša Moč«. Gospod Kerheta je govoril skoraj praznim stenam, ki ga seveda niso razumele. Polna dvorana samih zavednih mizarjev se je skrčila na število pet, ostali pa so bili kmetje, ki so se dolgočasili ob Krhnetovih klobasarijah. Da ga peče naša mizarska organizacija v Ljubljani, mi rad verjamem, — toda postala bo njemu in njegovim backom še bolj vroča. Kajti, da bi mi dali iz rok, kar smo si v roku 18 let s trudem pridobili, tega ne bo dosegel noben Kerheta in noben Erman. Da je katoliški možakar g. Kerheta blatil ljubljanske mizarje in njihovo organizacijo, to je razumljivo samoposebi. Toda naj bo prepričan, da bo tudi med vižmarske mizarske pomočnike zanesel navdušenje za našo organizacijo. Kajti, prej ali slej morajo priti k nam, če nočejo v Vižmarjih poginiti. Da pa pokažemo J. S. Z. v pravi luči, bi priporočal naši organizaciji, da sklince v najkrajšem času v St. Vidu shod.

Organiziran mizar.
Vstopnice za dobrodelne gledališke prireditve se v Češkarkovi trafiki v Selenburgovi ulici že prav pridno razpečavajo. Kakor obetajo mnogobrojna naročila vstopnic iz vseh krajev slovenskega ozemlja pridejo na te našin igralcem namenjene prireditve prijatelji slovenskega gledališča od vsepovsodi, da vsaj za nekaj časa odpomorejo bedi slovenskih igralcev.

Dobrodelne gledališke prireditve. Ker se obeta izredno velik poset je prireditveni odbor določil, da se dobrodelne gledališke prireditve v Ljubljani ponove. Spored je: **V petek 15. t. m. ob 5. popoldne** se uprizaro na prostem srbška drama »Knez Semberjski«. Po predstavi bo v parkhotelu »Tivoli« velika **varietetna veselica**. — **V nedeljo 17. t. m. ob 3. popoldne** se prvič ponovi »Knez Semberjski«. — **V nedeljo 17. t. m. ob 4. popoldne** se drugič ponovi »Knez Semberjski« in se z izpremenjenim sporedom ponovi velika varietetna veselica. — **Vstopnice za vse te prireditve se v predprodnici dobivajo v Češkarkovi trafiki.**

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske od 27. julija do 2. avgusta t. m. Novorojencev je bilo 21, mrtvorojencev 5, umrlo pa je 7 domačinov in 15 tujcev, in sicer 1 za tifuzom, 4 za jetiko, 2 vsled mrtvouda, 1 vsled nezgode, 14 pa za različn. boleznimi. Za infekcijski boleznimi so oboleli, in sicer za tifuzom 6, za egiptovsko očesno boleznijo 2 osebi.

Železniška nezgoda pri Zagorju ob Savi. V pondeljek je imel jutranji dunajski brzovlak pol ure zamude in se je zato križal izjemoma s tržaškim osebnim vlakom št. 36. v bližini postaje Zagorje. Trije železniški delavci, Hrvatje, ki delajo na tej progi, so ravno takrat šli po njej, Proga je zelo ozka in delavci najbrže niso slišali prihajajočih vlakov vsled šumenja Save, ki teče ravno pod tirom. Brzovlak je zgrabil enega delavca, ki je bil takoj mrtev. Poštni vlak oba druga, ki sta težko ranjena. Bila je tudi gosta megla. Delavci bi se bili sploh težko rešili, tudi če bi zagledali vlak, ker je proga na eni strani omejena z visokimi skalami, na drugi strani pa pada navpično k Savi.

Požigalec. Dimnikarski pomočnik Andrej Mazele iz Srednje vasi je živel že delja časa s sosedom v prepiru. Nekoč mu je zagrozil, da mu bo že nekaj napravil. Dne 2. t. m. pa so mu videli sosedovi fantje, da se nekdo klati blizu hiše Andreja Mediza. Po preteku četrte ure je že začela hiša na vseh štirih oglih goreti. Skode je da 3000 K. Mazeleta, ki je dosedaj služil v tujini, so zaprli in ga oddali okrožni sodnji v Novem mestu.

Otrok je utonil. Iz Novega mesta poročajo: Posesnik Ignac Boldin iz Gabrovke, ob-

čina Zagradec, je prepustil svojega po drugo leto starega sinčka v varstvu devetletne deklice, sam pa je odšel z ostalo družino na polje. Dekle se je pa igralo in pozabilo na brata. Deček je šel na vrt, kjer je neograjen vodnjak, padel vanj in utonil.

Vojni film. »Bitka ob Bregalnici« v Kino Idealu včeraj ni pravočasno došel iz Pariza. Pride gotovo danes. Ostali spored je jako ugajal, posebno večerna drama »Deklica iz vsestržnice«. Vojni film se bo predvajal tudi v soboti. V petek nov spored z Nordiskdramo »Žaga«.

Ildrija.
Predavanje in shod. Žensko društvo »Veda« priredi vsoboto, 23. t. m. ob 9. zvečer predavanje »O razvoju človeštva«. Predavati pride združica Ada Kristanova iz Ljubljane, ki je pred leti že govorila v Ildriji. »Veda«, ki se je od tistega časa lepo razvila, pričakuje, da bo to predavanje dobro obiskano in da bodo članice v ta namen pridno agitirale. Predavanje bo v starem rudniškem gledališču. Drugi dan, v nedeljo, 24. avgusta bo pa tudi tam ob 9. popoldne ljudski shod z dnevnim redom: Delavsko ljudstvo in politika. Tudi tukaj govori združica Ada Kristanova.

Stajersko.

Krojaški mojster Mastnak — obsojen. Poročali smo že o vpludnem občevarju krojaškega mojstra Mastnaka v Celju, ki je zmerjal svojega pomočnika s šuftom in hujskačem, ker je spremljal tajnika krojaške organizacije k nekemu krojaču in ga pozivljalo za vstop v organizacijo. Pomočnik seveda ni tih ljubeznostmi mirno vtnil in je bil v 31. julija je bila obravnava, pri kateri je bil obsojen Mastnak na 20 K globe ali 48 ur zapora. Poleg tega mora Mastnak poravnati tudi težbene stroške. Dični Mastnak je torej precej drago plačal ljubeznostmi napram organiziranemu pomočniku. Prihodnost bo pokazala, če zna Mastnak upoštevati zabeljeni nauk. Gospod Mastnak še bo že moral sprjazniti z mislijo — rad ali nerad — da se pomočniki organizirajo in da tudi delujejo za organizacijo. Kaj bi pač dejali mojstri, če bi jih naglali pomočniki s šufti in hujskači samo za to, ker delujejo za svojo organizacijo? Mastnak je odpuštil vse svoje pomočnike samo za to, ker so pozvali krojača Zorzinja iz Gaberjev, ki dela za Mastnaka, na pristop v organizacijo. Dobre delavce, ki so organizirani, odpušča Mastnak, in izroča delo delavcem na domu, samo da prihrani nekaj kronic. V kakšnih delavcih izdelujejo ti delo, za to se ne briga Mastnak; zatohle, vlažne lunkje pač niso primerne delavnice. Mastnak pošilja delo v Prostejev, kjer med češkimi krojaškimi pomočniki neusmiljeno žanje jetika, ker tamošnji židovski tovarnarji za obleko še vse bolj razumejo izkoriščanje nego gospod Mastnak. Mastnakovi odjemalci pač mislijo, da so njihove obleke izgotovljene v Mastnakovi celjski delavnici in plačujejo tudi račune po tem, v resnici pa dobivajo pravi prostejevski šund. Gospod Mastnak pa ni le nasproti svojim pomočnikom fin gospod, temveč je obziren tudi napram celjskim krojaškim mojstrom. Kadar je največ dela, tedaj izvablja od drugih mojstrov najboljše delavce ter jim obljubuje celoletno delo in dobro mezdo. Ko pa dobi delavca, pozabi na vse obljube. Dokler gospod Mastnak ne bo izpolnjeval tarifne pogodbe, dokler ne bo s svojimi delavci dostojno občevar, dokler bo dajal delo delavcem na domu, tako dolgo ne bo sprejel noben krojaški pomočnik pri njem dela. Med tem časom pa naj premišljuje gospod Mastnak o šuftih in hujskačih, morda pride do spoznanja, da so tudi organizirani pomočniki pošteni ljudje. **Noben krojaški pomočnik naj ne sprejme dela pri Mastnaku v Celju.**

Strelna. Iz Celja poročajo: V Dobrovberju pri Celju je treščilo v soboto zvečer v hišo posestnika Šribarja, vulgo Vrečarja. Strelna je ubila bika in užgala aospodarska poslopja. Zgorelo je vse, tudi krma. Skoda znaša nad 10.000 kron.

Nezgodna v gorah. Iz Gradca poročajo: V soboto jutraj je odšel 65letni Karl Nußbaum iz Rezna na Nemškem, ki je bil v letovišču v Tragobu, s svojo soprogo na 1836 m visoko goro Mesnerin. Soprog se je pa kmalu

vrnila. Nußbaum je šel sam dalje. Ker se ob treh popoldne še ni vrnil, se je odpravila še v soboto zvečer rešilna ekspedicija na goro. V nedeljo zjutraj je odšla še ena ekspedicija in v poredeljek zjutraj so se odpravili tudi graški turisti pod vodstvom zdravnika dr. Erlacherja. Graška ekspedicija je preplezala severno stran gore in našla ob 9. dopoldne Nußbaumovo truplo na pravi nevarnem kraju. Lovci so z velikim naporom spravili truplo v dolino. Nußbaum, ki ni bil izurjen turist, je padel 40 m globoko, njegova glava je fičala v skalni razpoki. Najbrže ga je zadel med potjo kap in na mokrem skalovju mu je spodletelo, da je padel. Nußbaumu prepeljejo v Rezno.

Prošt je ukradel kelih. V podružnični cerkvi sv. Ahaca pri Sevnici so pred kratkim zapazili, da manjka zlat mašniški kelih, vreden 2000 K. Polizvedbe so dokazale, da je ukradel kelih prošt, ki je pred kratkim umrl.

Goriško.

Deželnozoborske volitve na Goriškem. Z volitvami v veleposestvu so končane goriške deželnozoborske volitve. V laškem veleposestvu so zmagali po hudem boju klerikalci s prav neznatno večino. Novi goriški deželni zbor je sestavljen sledeče: 11 slovenskih liberalcev, 3 slovenski klerikalci, 9 laških klerikalcev in 6 laških liberalcev.

Žrtve strela. V Gorici je ubila strela 41 let starega zidarja Alojza Gabrijelčiča iz Solkana, dva tovariša, ki sta delala pri njem, pa je samo onesvestila. — V Vogerskem je ubila strela Terezijo Lukežičevo.

Toča na Goriškem. Iz Gorice poročajo: V nedeljo zvečer je razsajala v goriški okolici strahovita nevihta s točo. Toča je padala tako silno in gosto, da je pokrila vso pokrajino z debelo ledeno plastjo, kakor da bi ležal na nji sneg. Med Stanjelom in Rihenbergom je toča zasula ves železniški tir. Uničena je vsa letina. Škoda je ogromna in se ne more sedaj niti približno preceniti. Nevihta je trajala tri četrt ure.

Kredit delavskega razreda.

Gospodarska kriza lanskega in letošnjega leta v avstrijskem organiziranem delavstvu povzročila precej revolucije v mišljenju in delanju. Kriza je hudo pritiskala tako posameznika kakor organizacije, posebno tiste, ki so navezane pri svojem delu na kredit. N. pr.: Veleknakurna družba avstrijskih konsumnih društev ima sicer milijon lastnega kapitala, ali kljub temu rabi še najmanj milijon odprtega kredita, da more popolnoma izrabiti tržišče za svojo porabo. Vsled krize so banke kot drugi kreditni zavodi omejevali odprt kredit, kar so prideti bridko občutili. Obrestna mera pa je iz prejšnje 5 1/2% poskočila na 8—9%, s provizijo cela na 10%, tedaj skoro za 100% več. Kriza je bila za kapitalistične denarne zavode takorekoč zlati vir dohodkov, in slabi časi za produktivne ljudske mase so postali za denarne kapitalistične institucije obljubljena dežela.

Vprašanje pa se je iz tega porodilo, in sicer vprašanje: kdo pa vlagal denar v te banke in hranilnice **kdo pa je vlagatelj**? Odgovor se je glasil: »Tudi delavstvo s svojimi organizacijami, s svojimi bojnimi fonde, zateka k tem bankam in hranilnicam ter jim izroča v varstvo svoje denarje!«

Na Dunaju je sedež največ zvez — kovinarske, mizarske, železničarske, tiskarske, predilniške itd. — strokovna komisija ima tam svoj sedež — milijoni denarja, težki milijoni se stekajo v Länderbanko, Unionbanko, Zivnotensko banko, I. Wiener Sparkasse itd. Misel je bila porojena, misel, da je precej absurdno: nalagati lasten denar po 4 1/2—5%; pri bankah pa prosjačiti, milo beračiti za posojila ter v slučajih, da se nam dovolijo obrestoviti jih po 10%... **In spoznanje je bilo tu.** Sešli so se razumnější sodrugi in v tej kritični dobi ustanovili »Kreditno zvezo avstrijskih delavskih združenj na Dunaju«.

Početek je napravljen. Sicer so že popreje v Gradcu tamošnji agilni sodrugi ustanovili »Ljudsko banko alpskih dežele«, ki je omejila svoj delokrog na alpske dežele oziroma na Stajersko. Tudi med češkimi delavci se je nekaj posojilnic ustanovilo, ki precej dobro delujejo. Se Slovenci smo napravili mal poskus. No — sedaj se je oficijelno po tozadevnih vrhovnih

instancah priznalo, da je treba tudi tu na kreditnem polju z delavstvom iti po sistematično določeni poti.

V reviji »Der Kampf« sta o problemu »kredita za delavsko ljudstvo« povedala svoje mnenje dr. posl. R. Müller in dr. posl. dr. K. Renner. V »Akademiji« pa razpravlja o predmetu prav obširno dr. posl. Modraček.

Tudi za nas Slovence nastaja vprašanje »delavskega kredita«, tudi mi bomo morali rešiti ta problem. Za nas ne pride v poštev denar velikih delavskih central — ampak za nas pridejo v poštev prihranki delavstva ter njegova potreba po denarju v časih sile.

Četudi je težko delavcu napraviti kake prihranke, vendar mora vsled razmer hraniti (varčevati), od časa do časa. Družinski oče, ki plačuje stanarino mesečno, plačo dobiva tedensko, mora hraniti skozi mesec, da ob koncu plača v redu stanarino. Isto velja za skrbnega očeta z ozirom za obutev, obleko, za kurjavo. Vsak skrbni družinski oče mora od tedenskega ali mesečnega zaslužka nekaj dati na stran, da se ve kam zateči v času, kadar rabi.

Številke c. kr. poštne hranilnice, raznih posojilnic in kreditnih zavodov nas pouče, koliko je tu delavskega denarja, prihrankov malih ljudi! — Po raznih delavnicah, tovarnah in celo po predkrajih se odvijajo vsako spomlad takozvani hranilni krožki, v syrho nabave denarja za poletne izlete, jesenski nakup premožja, za novo leto itd.

Ali ne bi bilo razmišljati: koncentrirati ves ta denar v en zavod, ki bi se specialno pečal z hranjenjem malih denarcev ter s posejavanjem potrebnim delavcem?

Sodrugi po Slovenskem! Tudi mi razmišljujmo o tem! **A K.**

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Socialno politični pregled.

= **Krščansko socialne strokovne organizacije.** Strokovna komisija krščansko socialnih strokovnih organizacij je izdala pred kratkim letno poročilo. Pri centralni komisiji je bilo koncem leta 1912 včlanjenih 29 organizacij s 44.603 člani. (Naše organizacije so šle koncem lanskega leta 428.363 članov, torej skoraj 10krat več). Pri centralni komisiji ni včlanjenih nekaj nemških lokalnih organizacij, ki imajo 5881 članov, dalje dve češki strokovni organizaciji in slovenska strokovna organizacija. Češki strokovni organizaciji štejeta 25.911 članov, slovenska krščansko socialna organizacija pa 6014 članov. (Če je le res!) Vseh članov so imele torej krščansko socialne organizacije koncem lanskega leta 82.459. K temu številu članov pripominjamo samo to, da so socialno demokratične organizacije dokazale že neštetokrat, da prištevajo krščanski socialni strokovnim organizacijam tudi nestrokovna društva. O finančnih razmerah pravi poročilo, da so krščansko socialne strokovne organizacije imele lansko leto 824.707 K 41 vin. dohodkov, izdatkov pa 564.120 K 45 vin. (Naše organizacije pa: dohodkov 9.969.831 K 71 vin. stroškov 9.171.352 K 34 vin.). Zelo zanimivo je tudi če primerjamo postavke izdatkov krščansko socialnih in naših organizacij. Za podpore brezposelnim so izdale krščansko socialne organizacije 59.454 K 41 vin., naše 1.403.067 K 91 vin.; za bolniške podpore so izdale krščansko socialne organizacije 100.634 K 77 vin., naše 987.139 K 54 vinarjev. Vsega premoženja so imele krščansko socialne organizacije lansko leto 345.719 K 66 vinarjev, naše organizacije pa 15.064.798 K 25 vin. Na vsakega organiziranega delavca pri krščanskih socialnih organizacijah pride za leto 1912 5,73 K premoženja, pri naših 35,16 K. Če iz teh skromnih podatkov se lahko vsak delavec prepriča, kateri organizacija mu nudi boljšo priliko za izboljšanje njegovega položaja.

Trst.

— **Ljudski oder**« naznanja svojim članom, podružnicam in vsem onim organizacijam, ki se poslužujejo njegove knjižnice, da ostane knjižnica odprta le še do srede 20. t. m. in bo potem zaprta, da se izpopolni in na novo uredi.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalej.)

»Tako jutri. Pojutrišnjem ne bom šel k spovedi. S svojo vestjo ne bom več sklepal kompromisov.«

»Ali res Hrubi?« je klical Zeman, tisti kovzav študent z veliko rdečelaso glavo, kateri se je rad zavzemal. »Vi izstopite iz cerkve? Izstopite — izstopite! Ako ste v cerkvi, pomeni to, da odobrivate inkvizicijo in vse te nepravičnosti. In drugim gimnazijcem daste vzgled, vzgled velikanske pogumnosti.«

»In ali se ne bojiš, da ti bodo domači branili?« so vprašali Ivana vsi gimnazijci.

»Zakaj bi se bal in zakaj naj bi mi branili? Oče mi vendar pušča prosto roko. On je že od nekaj prijatelj samovzgoje.«

»Toda mamke — je opozoril Mikyška — nerade dovoljujejo take stvari.«

»Kar se tiče mamke,« je Ivan odgovoril naglo, malo se zardevaje, »upam, da ne bode branila. Preveč me ima rada. Da bi Vam jo karakteriziral, Mikyška, je nadaljeval zopet se zardevaje, kakor da sam sebi ne zaupa, »to je težko. Njen značaj je sestavljen iz samih kompromisov, v katerih se ni lahko spoznati. Jaz sem jo sicer že deloma prepariral, tako da vsaj nekoliko razume, zakaj mi gre, in iz ljubezni

bi kaj rada dovolila, samo ko bi se na drugi strani ne bala, da bo to zame imelo hude posledice. Njena ljubezen se je zdaj sploh razredila v sam strah zaradi moje prihodnosti, pa vendar upam, da se mi z dobroto posreči jo premagati.«

Isti čas se je vrnila staviteljeva rodbina iz gledališča. Čuli so se koraki in govornica. Ivan je odšel za trenotek, pa se je zopet prikazal in silil, da bi se še posedeli. »Nihče nas ne bo motil!«

»Vi čitate Comta?« je vprašal Kačerovsky, ko je našel na mizici med knjigami češki prevod.

»Začel sem Comta,« je prijazen odgovoril Ivan. »Rad bi pa tudi Spencerja. Pa Spencerja bi menda še ne razumel, kaj ne, Kačerovsky?«

Potem se je razpredla literarna debata. In te se je posebno udeleževal Ondraček. Tekal je po salonu, dregal vsakega z rokami ter ni mogel trpeti, da bi govoril kdo drugi. Segal je v besedo in prekinjal. Bil je privrženec najnovjših in najbolj divjih smeri in rdeč je bil krvavo in s čela in od las mu je lil pot.

Potem so govorili še to in ono, dokler se konečno niso jeli spogledovati in drug drugega ogovarjati, češ, da je čas odhoda. Ivan jih je sicer zadrževal, toda bila je že skoro najst; niso ga ubogali ter so se dvignili. Vavlav je zopet odprl duri in se po gosposko priklanjal, ko so odhajali v predno sobo. Tiho so šli in se napravljal.

»No, punčika je sedaj že v postelji!« je omenil Mikyška bodro. »Pa smo se imeli dobro; hvala vam, Hrubi, od mene najbolj za rum. Izbornen rum. In prigrizki so bili imenitni! Drugič pridem zopet. Premoženju se pa ne odrečite do tega časa! Potem bi ne bilo čaja ni ruma ni prigrizkov!«

Ivan se je nasmajal, pa vendar mu je bilo žal, ker je Mikyška vse jemal le od lahke strani. »Ne, vi me ne poznate!« je dejal ognjevito in bolest ga je prešinjala.

»I kako, da vas ne poznam?« je naglo izpregovoril Mikyška. »Kako bi vas ne poznal! Vi si pa mislite, kakšen ničvrednež in podlež sem jaz. A jaz vendar le nisem tak ničvrednež. I jaz vem, česa je treba ljudem.«

»Česa jim je treba, Janko?« se je oglasil za hrbtom Beneš, ki si je tlačil kosmato čepico globoko na oči. »Česa jim je treba?« je ponovil s smehljajočimi očmi.

»Ljubezni potrebujejo, Beneš!« je rekel Mikyška trdno. »Niti taki ničvredneži, kakor sem jaz, ne hrepene samo po ženskem telesu,« je vzplamtel. »I kadar je spomlad, i kadar se pojem za ženskimi krili... o, jedva se jih dotaknem, pa že vem, da to ni pravo, ampak da me prešinja nekaj drugega. In zato, če bi se mi verigami prikoval — — ne, prijatelji, tak ničvrednež za nisem. A navdaja me hrepenenje, da bi hotel ljubiti eteriško bitje, popolnoma se mu pokazati in pojaviti. In brž ko se dotaknem blata, vem, da sem pravzaprav

hotel kvišku k zvezdam, a da jih nisem našel. V takem trenutku bi mi zadoščala i mamica — da, zadoščala, da bi lahko položil glavo v njene roke in ji povedal, kak revč sem.«

»Kačerovsky, — Kačerovsky,« je klical Beneš. »pojdi sem, Mikyška obuja kes, Magdalena hoče biti.«

»E — ne norčuj se!« je resno prekinil Mikyška. »Greh se lahko stori, Greh — greh — kaj je to greh? V greh zaideš, ne da bi se nadejal. Toda pokoriti se zanj, če hočeš vedeti, Magdalena biti — a, to je kruto, prijatelji!«

»Vi, Hrubi,« je ogovoril Ivana, »držite se zvezd, če veste za nje, in bodite srečni!«

Ivan je hvalžno pogledal Mikyško. Blaženke se je spomnil v tem trenutku. Sladko in svobodno mu je bilo, kakor da bi mu rastle peroti.

V tem so prišli že na dno stopnic, kjer jih je čakal hišnik, prišedši odprat, bržko je začel šum govorečih glasov. Poslavljali so se. Vsi so Ivanu stiskali roko ter prosili, naj pozdravi Kvaplina, in gimnazijci so vsi vprek kričali »na zdar, Hrubi!« Mikyška je še ob slovesu opozarjal z nasmehom: »Premoženju se ne odrečite, in h Kvaplju pridem pogledat po dnevi. Dobro ga oskrbuje!«

Skozi odprta vrata je zavel v vežo zrak, nasičen nočnega mraza, in celi trop mladih ljudi se je spustil na ulico. Ivan jim je še enkrat pomignil z roko in tresoč se od mraza odhitel gori.

(Dalej prih.)

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Prez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

— To je sramota. Pretečeni teden sem prijetno nalogo razkazati zunanemu sodniku prostora našega novega »Delavskega doma«. Sodrug se je živo zanimal zlasti za kulturno delo naših organizacij in je z lepim darom pokazal svoje odkritosrčno veselje nad »Ljudskim odrom«, katerega delovanje je znano in o katerem si želi, da bi ostal še dalje vzor izobraževalnih društev. Razume, da je prišlo med nama do pogovora o knjižnici, čitalnici, predavanjih in končno tudi o številu članov. Sami je priznal, da je premajhno število, toda ko sem mu povedal, da imamo do vrste takozvanih boljših socialistov, ki še

vedno niso člani tega našega izobraževalnega društva in ko sem mu povedal nekatere imena, je vzkliknil: To je sramota. In imel je prav. S tremi besdami je povedal resnično žalostno dejstvo, da so namreč odtušeni od »Ljudskega odra« ravno taki sodrugi, ki bi morali biti in ki jih gospodarski položaj nikakor ne ovira od plačevanja malih tedenskih prispevkov. »Ljudskemu odru« bi zaradi tega priporočali, naj se poda na dom k vsem takim sodrugom in naj se jim pove, da greše zoper stranko, zoper delavstvo in zoper izobrazbo, ako ne postanejo kmalu člani tega našega »Ljudskega odra«. Nekdo, ki ni slep.

Poslano.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo

vpisana zadruga z omejenim poročtvom.
X. zadržno leto. 7944 članov
Mesečni račun.
Razpečano blago:
Zadržna doba 1912-1913: 1913-1914:
le proti znakam skupno
Julij kron 117755-85 kron 261590-35
Od 1. julija 1913 do 31. julija 1913 razdelilo se je podpor v slučajih bolezni ter vdovam in sirotam umrlih članov za 1081 04 kron.
Od 1. julija 1913 do 31. julija 1913 se je izdalo na dividendah 13-47 K.
Skupna vsota skladišča oblek:
od 1. julija 1913 do 31. julija 1913.
Oddelki: Konfekcija K 9141-96
" manufaktura " 8938-84
" obuvala " 7670-65
" pokrivala " 2493-68
K 28245-10
V Trstu, dne 31. julija 1913.

100.000 ur!

Vsled balkanske vojske sem prisiljen 100.000 kom. imit. srebr. in z izvirnim anker-rem-kolesjem na kamnih tekoča, ki so bili namenjeni za Turčijo, za smešno ceno 1 komad 3 K, 2 komada 5 K 80 v, 5 komadov 14 K, 10 komadov 27 K prodajati. Naj bi nikdo te ugodne prilike ne zamudil, da si nabavi to izvrstno in resnično na pol podarjeno uro. Naročite takoj, ker bodo v kratkem prodane. 3 letno pisмено jamstvo
Razpošilja se po povztoju pri eksportni tvrdki ur
S. LUSTIG, Neu Sandez 617.

Balkanski mir je definitivno.

Rusija je umaknila revizijo bucareške pogodbe: vsled tega tudi Avstrija opusti, pa se omeji na platonično nepriznanje.

RUSIJA OPUŠČA REVIZIJO.
Pariz, 13. »Figaro« poroča iz Peterburga: Ruska vlada je opustila misel na revizijo bucareške pogodbe, ker se boji, da bi eventualna evropska konferenca lahko vnovič razvila vsa balkanska vprašanja. (Torej zapuščja Berchtold-ja še Sazonov.)

BERCHTOLD RETIRIRA.
Dunaj, 13. Avstrija se je odločila, da se odloči reviziji bucareške pogodbe. Merodajno pa to je bilo vedenje Rusije, ki je pod vplivom francoske vlade opustila zahtevo po reviziji glavno glede na Kavalo. Francoska vlada je namreč izjavila Rusiji, da ne ugovarja reviziji, ne želi pa, da bi se Grški odvzela Kavala. V teh okoliščinah je Rusija umaknila svojo zahtevo po reviziji, pa ji sledi še Avstrija, ker je ostala, kakor oficijelno priznava, osamljena s to zahtevo. Pripominja se, da bo Avstrija kot signarna sila odrekla bucareškemu miru svoje priznanje, kar pa ima le platoničen pomen, ker hoče s tem le izraziti, da ne smatra bucareškega miru za dobro in pravično reč. Drugih posledic to ne bo imelo.

BANKETI.
Bukarešti, 12. Občinski zastop je včeraj priredil delegatom mirovne konference slavnosten banket. Prvi je govoril župan knez Cantacuzescu, potem Venizelos, ki je naglašal da so balkanske države postale polnoletne. Tončev je v imenu Bolgarske govoril v prijaznem zmislu. Časti govora Venizelosa in Tončeva sta zbudili veliko pozornost med gosti, med katerimi je bilo tudi več članov vlade.

DEMobilizacija.
Bukarešti, 13. Jutri se prične demobilizacija rumunske armade.

KINEMATOGRAFIRANI DELEGATI.
Brasione, 12. Mnogo članov mirovne konference in nekoliko rumunskih ministrov je napravilo izlet preko Predeala in se pripeljalo tudi sem. Ob prihodu so bili tukaj kinematografirani, kjer jih je sprejela žena rumunskega ministrskega predsednika.

BOLGARSKA KRIZA.
Sofija, 12. Vesti o odstopu kralja Ferdinanda so neosnovane. Zdravstveno stanje prestolonaslednika se je poslabšalo. Vlada bo demisionirala. Sestavi se najbrže ministrstvo narodne koncentracije.

BALKANSKA LIGA.
Bukarešti, 12. Današnji jutranji listi objavljajo poziv za ustanovitev lige, ki bi imela za namen zbliznanje in zvezo vseh narodov jugovzhodne Evrope. Poziv je podpisan od zastopnikov, najodličnejših rumunskih, srbskih in grških listov, ki se zavezujejo, da bodo v svojih deželah delovali za uresničenje tega ideala.

ODRIN.
Dunaj, 13. Iz diplomatskih krogov poročajo: Odgovor Porte na demaršo velesil je precej neodločen, vendar ima dve točki, na kateri se je treba ozirati. Porta opavičuje svoje prekoračenje črte Enos-Midija s potrebo, da čuva prebivalstvo Tracije in z željo po meji, ki bi varovala Carigrad v stratežnem oziru. Nemara bi se našle garancije, ki bi vpoštevale te želje in pripravile Porto le še do tega, da zapusti Tracijo in Odrin.

Turki se utrjujejo.
Sofija, 12. Po vestih iz glavnega stana utrjujejo Turki Lozengrad. Turški vojaki pobirajo žetev. Prebivalci so zapustili Klazovo, Silkniro in Kamilo, ter beže v šume. Živino so jim uropali. Vasi Veliko, Modasuro, Maso, Pirogopol, Nrgari in Jano so obkolile turške čete. Vojaki vlačijo ženske v svoje šotore in jih skrunijo. Mnogo moških, med njimi tudi duhovnikov, so Turki vlekli v ječo in masakrirali. Gukki služijo Turkom za špione.

IZVOLITEV TRŽAŠKEGA ŽUPANA.
Trst, 12. Danes se je sešel tržaški občinski svet na posebno sejo v svrhu izvolitve

mestnega župana. Izvoljen je bil za župana z glasovi italijanske večine, dosedanj župan odvetnik Valerio. Za podžupana sta bila izvoljena ital. nac. Brocchi in Dovia. Med nagovori izvoljenih je prišlo do živahnih medklicov med socialisti in večino.

REZERVISTI.
Dunaj, 13. »Milit. Rundsch.« poroča: Bližnji čas se izvrši v Bosni in Hercegovini odpust rezervistov v večji meri. Kakor je znano, so se sedaj dovoljevali dopusti za dobo žetve in pa iz rodbinskih ozirov. Poslej bodo taki dopusti dovoljeni v večjem razmerju. (To so dopusti, ne pa to, kar ljudstvo po pravici zahteva: Da se rezerviste sploh odpusti domov. Balkanske države so resnično imele vojne. A ko so boji končani, se že vrši demobilizacija. Kaj naj naši rezervisti, ki se niso mnel s kom tepsti, razun s stenicami in komarji, še počno ob mejah?)

REDLOVA ZAPUŠČINA.
Praga, 12. Pred malostranskim okrajnim sodiščem je bil danes rok zaradi Redlove zapuščine. Razun enega so vsi upniki prijaviili svoje zahteve. Redlova sestra Helena se je izjavila pogojno za dedino, brat podpolkovnik Oskar pa le toliko, kolikor premoženje ni na hudodelski način pridobljeno; pozneje pa je tudi to preklical, tako da je sestra edina dedinja. Zborno poveljništvo je umeknilo svojo odškodninsko zahtevo v znesku 100.000 K. Priglašene zahteve, ki znašajo 49.000 kron, se bodo pekrile iz zapuščine, če se prodajo iz proste roke.

ARISTOKRATIČNA IGRALNICA.
Baden, 13. Pod predsedništvom princa Solmo-Braunfelsa se je ustanovilo društvo, ki namerava tukaj urediti zaprtu elegantno igralnico kakor na avstrijski rivieri. Tudi nekateri badenski občinski svetovalci so člani odbora. Pravila so že potrjena. Društvo bodo dani prostori zdraviliškega doma na razpolago; urejeni bodo z največjo eleganco. Pistop bo dovoljen le vpeljanim gostom in članom z legitimacijo.

TISZA-PALLAVICINI.
Budimepšta, 12. Snoči se je mejni grof Pallavicini pripeljal v Budimepšto. V opozicijskih krogih izjavljajo, da ne bodo Pallavicinju dovolili, da bi sprejel Tiszin poziv na dvo-boj, ker hočejo, da pride stvar pred sodišče, kjer bo mogoče dognati resnico. V krogih vladne stranke so ogorčeni in trdijo, da je opozicija uprizorila afero, ker hoče Tiszto na enak način nadlegovati, kakor Lukacsza z Desyjevo afero.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska: Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Nobena kapljica ne koristi tako želodcu, kot pristni želodčni liker

FLORIAN

Blizu in daleč Vse ga pozna, kdor ga ima, ima zdravje doma!

Zahtevajte pristni „FLORIAN“ Zavračajte ponaredbe!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Povstveno varovano.

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev za K 8.—
Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naročilo, da veliko množino čevljev globoko pod izdelovalno ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, z zbitimi podplati, rujavo ali črno usnje, jako elegantna najnovjša fasona, velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo le K 8.—. Razpošilja se po povzetju. S. LUSTIG, izvoz čevljev, Neu Sandez 9, Z. Zamena dopustna, tudi denar nazaj.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

H. SUTTNER, Ljubljana, Mestni trg 25

Samo! K 4-10. Samo! K 4-10. Najbogatejša zaloga vseh vrst ur kakor tudi največja izbira zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Lastna protokolirana tovarna ur v Sviel.

„IKO“ Tovarniška **„IKO“** znamka **„IKO“**

Zastopstvo tovarne ur ZENITH.

Št. 410. Nickel anker Rosk. jako dobro idoča samo K 4-10. Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prost.

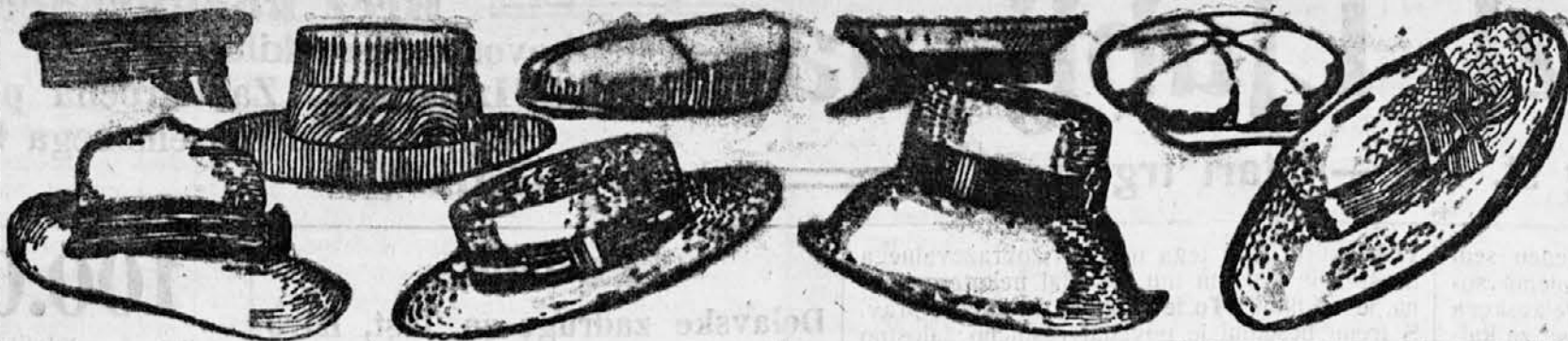
E s-Ka **A dler**

E s-Ka Prvovrstna in **A dler**

E s-Ka najboljša ko- **A dler**

E s-Ka lesa sedanjosti, **A dler**

Specialna trgovina **Ana Gorec, Ljubljana** s kolesi in deli **Marije Terezije cesta 14, (Novi svet, nasproti Kolizeja).** zahtevajte cenik. - Rabljena kolesa od 25 K naprej. - Izposojevanje koles.

Delavske konsumne zadruga

za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Vašed velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria šte. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura

== pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelk:

	meter od	do
Gotova obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Gotova obleke za dečke	18-50	"
Gotove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12-	"
Kostumi za otroke	6-	K 15-
Povrtniki in raglani za moške	28-	50-
Moške obleke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-	"
Kostumi za otroke	4-40	"

Sacco Alpaga črna, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovjših vzorcih in v najfinšem rezu ter natančno izdelane.

	K	naprej
Moške obleke šviota	48-	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52-50	"
Moške obleke iz počesane volne, modre	48-	"
Moške obleke iz črnega prikrta itd.	55-50	"
Povrtniki in raglani za moške	55-	"

Oddelk manufaktur:

Veljeno blago za ženske obleke:

	meter od	do
Šviota modri in barvani	K 2-	K 4-50
Drop de Dame	2-10	3-50
Cross de Coth	4-50	7-
Alpaga (sister)	2-20	4-
Popelise, v barvah in črni	2-20	3-40
Volle iz volne	1-28	1-80
Mousseline, gladki in risani	2-	3-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-80
Duchesse za bluze	2-20	3-
Svilne in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1-60	3-30
Svilne za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelia-Eolienne	5-20	6-
Duchesse Brillant, gladki	3-	naprej
Svilna liberty, črtana	3-40	"
Taffetas visoki za krila	2-80	K 4-
Croise iz svile v izpreminjavalnih barvah	3-80	naprej
Taffetas črtan (novost za bluze)	2-80	K 4-

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K -96	K 1-80
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2-	"
Marquesette iz črne volne	4-	"
Eponge, beli in barvani	3-	"
Volle iz bombeža	-52	-70
Brilliant, beli in barvani	-72	"
Brilliant, prozorni	-1-20	"
Tarcelle v najlepših risbah	-82	-90
Battiste gladki in risani	-80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-80
Serpe iz platna in šali (fantaste)	4-50	9-
Serpe iz barvane garze	3-50	8-

Čipke za bluze in okraske	1-	6-
Vrhutega se izdelujejo ženske obleke	36-	naprej

Oddelk pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-	11-
Veslarske kape iz slame za dečke in moške	2-	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	3-	"
Slamniki, panama za moške	18-	K 40-
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-80	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	-80	3-
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-80	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1-	6-
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	3-	9-
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	4-80	10-50
Klobuki trdi (kattanirani) od l. zadruga klobučarjev na Dunaju	2-60	11-50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	2-60	4-
Dežniki iz pavole za moške in ženske	4-60	8-
Dežniki iz polizide	9-	12-
Dežniki iz žide	11-80	11-40 18-
Dežniki-palice za moške	-80	naprej

Oddelk obuvat:

	par od	do
Specialiteta ameriških obuvat iz sevrova in boka kalp.	K 11-90	K 15-
Čevlji „Derby“ za moške	13-	18-
Čevlji z gumbi, krasni	12-80	15-80
Čevlji „Triumph“	8-70	13-
Čevlji z elastičnimi stranicama	8-70	13-
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.	K 10-40	K 13-
Ženski čevlji „Oscaria“	10-	15-80
Ženski čevlji „Chevreux“	9-80	12-
Ženski čevlji „Chevrette“	9-80	12-
Čevlji za dečke v vseh oblikah:		
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-	K 11-
Čevlji za otroke	1-20	5-
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-80	16-
Čevlji nizki za ženske, črni in barvani iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	K 9-	K 14-
Čevlji nizki za ženske z gumbi	9-20	15-80
Čevlji nizki za ženske, odprti	7-48	11-70
Obuvala za otroke - čevlji fantaste, v barvah in beli - sandali - čevlji iz platna itd.		

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer; ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

